

МЕТАБОЛІЧНИЙ ПРОФІЛЬ КРОВІ ДВОРІЧОК КОРОПА ЗА РІЗНОГО РІВНЯ ХРОМУ В РАЦІОНІ

І. М. Маринич, В. Г. Янович

Інститут біології тварин НААН України

Наведені дані про вміст глюкози, ліпідів, продуктів ПОЛ і активність антиоксидантних ферментів у крові дворічок коропа, якому протягом трьох місяців згодовували комбікорм з добавкою хрому в кількості 200, 400 і 800 мкг/кг у вигляді CrCl₃. Встановлено зменшення концентрації глюкози, дієнових кон'югатів, гідроперекисів, ТБК-продуктів і збільшення концентрації триацилгліцеролів у крові риб при підвищенні рівня хрому в раціоні.

Ключові слова: КОРОП, ПРОДУКТИ ПОЛ, ТРИАЦИЛГЛІЦЕРОЛИ, ХОЛЕСТЕРОЛ, СУПЕРОКСИДДИСМУТАЗА, ГЛУТАТІОНПЕРОКСИДАЗА, КАТАЛАЗА, ГЛЮКОЗА.

В останні роки в дослідях на лабораторних і сільськогосподарських тваринах встановлено вплив неорганічних і органічних сполук хрому при додаванні їх до раціону на різні фізіологічні функції і окремі ланки обміну речовин в їхньому організмі [8, 17]. Зокрема, під впливом добавок хрому в крові тварин і птиці знижується концентрація глюкози [9], холестеролу [11] і продуктів перекисного окиснення ліпідів (ПОЛ) [14]. В ряді випадків встановлено позитивний вплив добавок неорганічних і органічних сполук хрому до раціону тварин на їх ріст і інші сторони продуктивності [9-16]. У зв'язку з цим науково-практичний інтерес становить дослідження впливу сполук хрому при додаванні їх до раціону ставових риб на обмін речовин в їхньому організмі.

Матеріали і методи

Дослід проведено на чотирьох групах дворічок лускатого коропа (*Surginus carpio*) у дослідних ставах Львівської дослідної станції Інституту рибного господарства НААНУ. Риби кожної групи вирощувались в окремому ставку площею 0,15-0,20 га, щільність посадки 1500 риб/га. Риби першої групи, яким згодовували стандартний гранульований комбікорм без добавок хрому, правили за контроль. Рибам другої, третьої і четвертої груп протягом останніх трьох місяців вирощування згодовували той самий комбікорм з добавкою хрому в кількості 200, 400 та 800 мкг/кг у вигляді хлористого хрому. У кінці досліду від чотирьох риб кожної групи одержували кров з серця для досліджень. У сироватці крові визначали вміст загального білка [12], в плазмі крові – вміст триацилгліцеролів [2], холестеролу [2], дієнових кон'югатів [3], гідроперекисів ліпідів [6], продуктів, що реагують з тіобарбітуровою кислотою (ТБК-продуктів) [3], у крові – вміст глюкози [5], в еритроцитах – активність супероксиддисмутази [1], глутатіонпероксидази [7] і каталази [4]. Отримані цифрові дані опрацьовували статистично.

Результати й обговорення

З наведених у таблиці даних видно, що підвищення рівня хрому у згодовуваному дворічкам коропа комбікормі значно впливає на ряд досліджуваних біохімічних показників в їх крові. Зокрема, у плазмі крові риб другої, третьої і четвертої груп виявлено менший вміст глюкози ($P<0,05$; $P<0,05$; $P<0,01$), ніж у риб контрольної групи. Разом з цим, у плазмі крові риб другої, третьої і четвертої груп виявлено більший вміст триацилгліцеролів ($P<0,05-0,001$) порівняно до їх вмісту у плазмі крові риб контрольної групи. Одержані результати свідчать про стимулювальний вплив хрому при підвищенні його рівня в раціоні дволіток коропа на утворення ліпопротеїнів плазми крові, яке проходить у печінці, та на посилення метаболізму

глюкози в їхньому організмі. Ці дані, узгоджуються з наявними в літературі даними про стимулювальний вплив хрому на рецепцію інсуліну та метаболізм глюкози в організмі тварин [8, 17] і даними про зниження рівня глюкози в крові тварин [9] і птиці [11] при додаванні сполук хрому до їхнього раціону.

Разом з цим, у плазмі крові риб першої, другої і третьої груп виявлено вірогідно менший вміст дієнових кон'югатів ($P < 0,05$) та менший вміст гідроперекисів у плазмі крові риб третьої і четвертої груп ($P < 0,05-0,001$), порівняно до їх вмісту у плазмі крові риб першої (контрольної) групи.

Таблиця

Метаболічний профіль крові дворічок коропа за різного рівня хрому в раціоні ($M \pm n$; $n=4$)

Біохімічні показники	Групи риб			
	1 контрольна	2 200мкг/кг Cr	3 400мкг/кг Cr	4 800мкг/кг Cr
Глюкоза, ммоль/л	9,85±0,48	8,08±0,33*	7,82±0,28**	7,17±0,41**
Триацилгліцероли, ммоль/л	1,02±0,10	1,50±0,12*	1,33±0,08**	2,29±0,13***
Холестерол, ммоль/л	2,32±0,20	2,26±0,18	1,89±0,09	2,10±0,17
Дієнові кон'югати, ммоль/л	40,9±2,65	31,87±2,24*	30,48±1,17*	28,7±2,54*
Гідроперекиси ліпідів, од. Σ_{450} /л	1,54±0,11	1,46±0,13	0,98±0,07**	0,72±0,02***
ТБК-продукти, нмоль/мл	6,39±0,13	6,10±0,09	5,71±0,14*	4,66±0,07***
Супероксиддисмутаза, мкмоль/мг білка · хв	4,63±0,22	4,19±0,34	4,68±0,12	4,73±0,40
Глутатіонпероксидаза, мкмоль GSH/г білка · хв	21,0±1,15	19,4±1,50	22,4±1,24	22,0±0,78
Каталаза, H_2O_2 ммоль/г білка · хв	21,0±1,15	19,4±1,50	22,4±1,24	22,0±0,78

Примітка: у цій і наступній таблицях * позначені статистично достовірні різниці у досліджуваних показниках у крові риб другої, третьої і четвертої груп, порівняно до риб першої групи; * — $p < 0,05$; ** — $p < 0,01$; *** — $p < 0,001$.

Ці дані свідчать, що додавання хрому до раціону дворічок коропа приводить до зниження інтенсивності перекисних процесів в їхньому організмі.

При цьому різниці в активності досліджуваних антиоксидантних ферментів в еритроцитах крові риб другої, третьої і четвертої груп, порівняно до їх активності в еритроцитах крові риб першої групи, були невірогідні. З цих даних випливає, що зниження вмісту продуктів ПОЛ у плазмі крові риб третьої і четвертої групи зумовлені не підвищенням активності антиоксидантних ферментів, а іншими факторами, зокрема, інгібуючим впливом хрому (III) на утворення активних форм кисню і інтенсивність перекисних процесів.

Згідно сучасних уявлень зниження рівня продуктів ПОЛ у крові позитивно впливає на фізіологічний стан тварин [14] і риб [10, 15], що зумовлено зменшенням їх деструктивного впливу на внутрішньоклітинні мембрани і органели.

Висновки

При згодовуванні дворічкам коропа протягом трьох місяців комбікорму з добавкою хрому в кількості 200, 400 і 800 мкг/кг у вигляді $CrCl_3$ в їх крові виявлено дозозалежне вірогідне зменшення вмісту глюкози і продуктів ПОЛ та збільшення вмісту триацилгліцеролів.

Перспективи подальших досліджень. У зв'язку з одержаними результатами потребує дальшого вивчення вплив сполук хрому на вуглеводний та ліпідний обмін риб, процеси перекисного окиснення та активність антиоксидантних ферментів в їх організмі залежно від його рівня в раціоні.

METABOLIC PROFILE OF BLOOD OF A TWO-YEAR-OLD CARP AT DIFFERENT LEVEL OF CHROMIUM IN THE DIET

Summary

Data about protein, glucose, lipid peroxidation products content and activity of antioxidant enzymes in blood of two-year-old carp, which fed during three months of the mixed fodder in the form of chloride chromium in quantity 200, 400 and 800 mkg / kg are presented in this article. It is established that the feeding to the two-year-old carp of mixed fodder with the addition of chromium leads to diminishing concentration of albumen and glucose, diene conjugates, hydroperoxides, MDA-products and increasing concentration of tryglycerides in blood at the growing of level of chromium in the diet.

Маринич И. М., Янович В. Г.

МЕТАБОЛИЧЕСКИЙ ПРОФИЛЬ КРОВИ КАРПА ПРИ РАЗНОМ УРОВНЕ ХРОМА В РАЦИОНЕ

Аннотация

Приведены данные о содержании глюкозы, триацилглицеролов, холестерина, продуктов ПОЛ и активности антиоксидантных ферментов в крови двухлеток карпа при уровне хрома в рационе в количестве 200, 400 и 800 мкг/кг комбикорма. Установлено снижение концентрации глюкозы, диеновых конъюгатов, гидроперекисей, ТБК-продуктов и увеличение концентрации триацилглицеролов в крови рыб при повышении уровня хрома в рационе.

1. *Дубинина Е. Е.* Активность и изоферментный спектр СОД эритроцитов / Е. Е. Дубинина, Л. Я. Сальникова, Л. Ф. Ефимова // Лабор. дело. — 1983. — №10.
2. *Кейтс М.* Техника липидологии // М. Кейтс. — М. : Мир, 1975. — 241 с.
3. *Коробейникова С. Н.* Модификация определения продуктов ПОЛ в реакции с ТБК / С. Н. Коробейникова // Лабор. дело. — 1989. — №7. — С. 8–9.
4. *Королюк М. А.* Метод определения активности каталазы // М. А. Королюк, И. Г. Майорова, В. Е. Токарев // Лабор. дело. — 1988. — №1. — С. 16–18.
5. Лабораторные методы исследования в клинике : справочник / Под. ред. В. В. Меньшикова. — М. : Медицина, 1987. — С. 240–246.
6. Автор. свид. S. U. №1084681 СССР, МКУИ, №33/48. — Мирончик В. В. Способ определения гидроперекисей липидов в биологических тканях, 1984.
7. *Моин В. М.* Простой и специфический метод определения активности глутатионпероксидазы в эритроцитах / В. М Моин // Лабор. дело. — 1986. — №12. — С. 724–727.
8. *Сологуб Л.* Хром в організмі людини і тварин./ Л. Сологуб, Г. А. Антонюк, Н. Бабич. — Львів : Євросвіт, 2007. — 126 с.
9. *Amoikon E. K.* Effect of chromium tripicolinate on growth, glucose tolerance, insulin sensitivity, plasma metabolites, and growth hormone in pigs / E. K. Amoikon, J. M. Fernandez, L. L. Southern [et al.] / J. Anim. Sc. — 1995. — V. 73. — P. 1123–1130.
10. *Hertz Y.* Glucose metabolism in the common carp (*Cyprinus carpio L.*) : the effects of cobalt and chromium / Y. Hertz , Z. Madar, B. Hepper, A. Gertler // Aquaculture. — 1989. — V.76. — P. 255–267.
11. *Lien T. F.* Perfomance, serum characteristic, carcass traits and lipid metabolism of broilers as affected by supplemental chromium picolinate / T. F. Lien, Y. M. Horng, K. H. Yang // Br. Poult. Sci. — 1999. — V. 40. — P. 357–363.

12. *Louwry O. H.* Protein measurement with folin phenol reagent / Louwry O. H., Rosenbrough H. J., Farr A. L., et al // *J. Biol. Chem.* — 1951. — Vol. 191. — P. 265–275.
13. *Schwarz K.* Chromium (III) and glucose tolerance factor / Schwarz K., Mertz Z. // *Arch. Biochem. Biophysics.* — 1959. — Vol. 85. — P. 292–295.
14. *Sahin K.* Effects of dietary chromium and ascorbic and supplementation on digestion of nutrient, serum antioxidant status, and mineral concentrations in laying hens reared at a low ambient temperature / K. Shin, N. Sahin, O. Kucuk // *Biol. Trace Elem. Res.* — 2002. — V. 87, №3. — P. 111–124.
15. *Shiau S. Y.* Effect of supplemental dietary chromium and vanadium on the utilization of different carbohydrates in tilapia, *Oreochromis niloticus*, *O. aureus* / S. Y. Shiau, S. F. Lin // *Aquaculture.* — 1990. — V.110. — P. 321–330.
16. *Steele N. C.* Trivalent chromium and nicotinic acid supplementation for the turkey poultry / N. C. Steele, R. W. Rosenbrough // *Poult. Sci.* — 1979. — V. 58. — P. 983–984.
17. *Vincent J. B.* The nutritional biochemistry of Chromium (III) / J. B. Vincent, B. J. Stoeker, H. C. Lukaski, M. D. ; J. B. Vincent ed. — Amsterdam, Elsevier, 2007. — 263 p.
18. *Vincent J. B.* The biochemistry of chromium / J. B Vincent // *J. Nutrition.* — 2000. V. 130. — P. 715–718.

Рецензент: головний науковий співробітник НВЦ з вивчення пріонних інфекцій, доктор сільськогосподарських наук, с. н. с. Д. Д. Остапів.